

طراحی آموزشی

(جلد ۱)

نوشته

پاتریشیا ال. اسمیت
تیل من جی. راگان

ترجمه

سونیا موسی رضانی
زینب اسماعیلی
مرضیه سعیدپور
عظیمه نجف قلی نژاد
الهام فردوسیان

انتشارات آوای نور
تهران - ۱۳۹۶

«تقدیم به دخترانم بسی و پتی؛ کسانی که از آنها بیشتر از آنچه که به آنها آموزش داده ام، یاد گرفته ام.»

سرشناسه	اسمیت، پاتریشیا ال. Smith, Patricia L.
عنوان و نام پدیدآور	طراحی آموزشی / نوشته پاتریشیا ال. اسمیت، تیل من جی، راگان؛ ترجمه سونیا موسی رمضانی ... او دیگران.
مشخصات نشر	تهران : آوای نور، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	ج ۲.
شابک	دوره: ۱-۳۱۷-۳۰۹-۶۰۰-۹۷۸، ج ۱: ۷-۳۱۵-۳۰۹-۶۰۰-۹۷۸، ج ۲: ۴-۳۱۶-۳۰۹-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	عنوان اصلی: Instructional design, 3rd ed, 2004.
یادداشت	ترجمه سونیا موسی رمضانی، زینب اسماعیلی، مرضیه سعیدپور، عظیمه نجفقلی زاده، الهام فردوسیان.
یادداشت	ج ۲ (چاپ اول: ۱۳۹۶) (فیبا).
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	Instructional systems -- Design -- طرح و برنامه ریزی
شناسه افزوده	رگان، تیلمن ج.، ۱۹۴۰ - ۲۰۱۰ م.
شناسه افزوده	Ragan, Tillman J.
شناسه افزوده	موسی رمضانی، سونیا، ۱۳۶۲ - مترجم
رده بندی کنگره	۱۳۹۶ ط ۵ الف / ۳۸ / ۲۸ / ۱ LB
رده بندی دیویی	۳۷۱/۳
شماره کتابشناسی ملی	۴۸۸۱۵۹۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،
پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نامبر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

طراحی آموزشی (جلد ۱)

نوشته: پاتریشیا ال. اسمیت - تیل من جی. راگان

ترجمه: سونیا موسی رضانی - زینب اسماعیلی - مرضیه سعیدپور - عظیمه نجف

قلی نژاد - الهام فردوسیان

ناشر: انتشارات آوای نور

صفحه آرا: منیر السادات حسینی

چاپ: اول ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک جلد اول: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۳۱۵-۷

شابک جلد دوم: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۳۱۶-۴

شابک دوره: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۳۱۷-۱

قیمت ۴۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

۱۵.....	درباره نویسندگان.....
۱۷.....	معرفی.....
۱۹.....	مقدمه.....
۲۱.....	ساختار کتاب.....
۲۳.....	تغییرات چاپ سوم.....
۲۵.....	ویژگی‌های چاپ سوم.....
۲۷.....	تقدیر و تشکر.....
۲۹.....	پیشگفتار مترجمان.....

Error! Bookmark not defined..... بخش اول: مقدمه.....

Error! Bookmark not defined..... فصل اول: مقدمه‌ای بر طراحی آموزشی.....

Error! Bookmark not defined..... مقدمه.....

Error! Bookmark not defined..... طراحی آموزشی چیست؟.....

Error! Bookmark not defined..... آموزش چیست؟.....

Error! Bookmark not defined..... طراحی چیست؟.....

Error! Bookmark not defined..... فرایند طراحی آموزشی.....

Error! Bookmark not defined..... تناسب میان فعالیت‌های طراحی آموزشی.....

Error! Bookmark not defined..... مدل‌های طراحی آموزشی.....

Error! Bookmark not defined..... مزایای استفاده از طراحی آموزشی نظامند.....

Error! Bookmark not defined..... محدودیت‌های طراحی آموزشی نظامند.....

Error! Bookmark not defined..... افرادی که طراحی آموزشی انجام می‌دهند.....

Error! Bookmark not defined..... صلاحیت‌ها، استانداردها و اصول اخلاقی طراحان آموزشی.....

Error! Bookmark not defined..... تمرین‌ها.....

Error! Bookmark not defined..... جمع بندی.....

Error! Bookmark not defined..... منابع.....

Error! Bookmark not defined. **فصل دوم: مبانی طراحی آموزشی**

Error! Bookmark not defined. چرا فلسفه و نظریه در بطن طراحی آموزشی مطرح می‌شود؟

Error! Bookmark not defined. دیدگاه‌های فلسفی طراحان آموزشی

Error! Bookmark not defined. سازنده‌گرایی

Error! Bookmark not defined. سازنده‌گرایی اجتماعی

Error! Bookmark not defined. زمینه‌گرایی

Error! Bookmark not defined. فرصت‌ها و محدودیت‌های سازنده‌گرایی

Error! Bookmark not defined. تجربه‌گرایی

Error! Bookmark not defined. فلسفه عمل‌گرایی

Error! Bookmark not defined. مفروضات اصولی طراحی آموزشی

Error! Bookmark not defined. نظریه چیست؟

Error! Bookmark not defined. مبانی نظری عمده در طراحی آموزشی

Error! Bookmark not defined. نظریه ارتباطات

Error! Bookmark not defined. نظریه سیستمها

Error! Bookmark not defined. نظریه‌های یادگیری

Error! Bookmark not defined. تأثیر روانشناسی شناختی بر طراحی آموزشی

Error! Bookmark not defined. نظریه‌های رشد

Error! Bookmark not defined. نظریه‌های رشدی پردازش اطلاعات

Error! Bookmark not defined. کمک‌های نظریه‌های رشدی به طراحی آموزشی

Error! Bookmark not defined. نظریه‌های آموزشی

Error! Bookmark not defined. تمرین

Error! Bookmark not defined. خلاصه

Error! Bookmark not defined. منابع

Error! Bookmark not defined. **بخش دوم: تحلیل و ارزیابی**

Error! Bookmark not defined. **فصل سوم: تحلیل آموزشی، تحلیل زمینه یادگیری**

Error! Bookmark not defined. مروری بر تحلیل

Error! Bookmark not defined. تحلیل زمینه یادگیری

Error! Bookmark not defined..... تعیین نیازهای آموزشی

Error! Bookmark not defined..... نیازسنجی چه زمانی صورت می گیرد؟

Error! Bookmark not defined..... فنونی برای جمعآوری دادهها

Error! Bookmark not defined..... توصیف محیط آموزشی

Error! Bookmark not defined..... مثالی از اعتباربخشی تحلیل و محیط یادگیری

Error! Bookmark not defined..... کارکردن با یک متخصص

Error! Bookmark not defined..... قبل از اولین ملاقات

Error! Bookmark not defined..... طی اولین ملاقات

Error! Bookmark not defined..... بعد از اولین جلسه

Error! Bookmark not defined..... تمرینات

Error! Bookmark not defined..... خلاصه

Error! Bookmark not defined..... مثال تکمیلی

Error! Bookmark not defined..... منابع

Error! Bookmark not defined..... **فصل چهارم: تحلیل آموزشی، تحلیل فراگیران**

Error! Bookmark not defined..... مروری بر تحلیل فراگیر

Error! Bookmark not defined..... شباهت‌ها و تفاوت‌های فراگیران

Error! Bookmark not defined..... شباهت‌های ثابت

Error! Bookmark not defined..... تفاوت‌های ثابت

Error! Bookmark not defined..... استعدادها

Error! Bookmark not defined..... سبک‌های شناختی

Error! Bookmark not defined..... ویژگی‌های روانی- اجتماعی

Error! Bookmark not defined..... جنسیت، قومیت و گروه نژادی

Error! Bookmark not defined..... تفاوت‌های ثابت قابل کاربرد برای طراحان

Error! Bookmark not defined..... شباهت‌های در حال تغییر

Error! Bookmark not defined..... تفاوت‌های در حال تغییر

Error! Bookmark not defined..... اهمیت انواع ویژگی‌های فراگیر

Error! Bookmark not defined..... یادگیری قبلی ویژه

Error! Bookmark not defined.....	طرح کلی ویژگی های فراگیر.....
Error! Bookmark not defined.....	ارزیابی خصوصیات فراگیر.....
Error! Bookmark not defined.....	معانی ضمنی ویژگی های فراگیر در طراحی.....
Error! Bookmark not defined.....	مثالی از تحلیل فراگیر.....
Error! Bookmark not defined.....	فراگیر.....
Error! Bookmark not defined.....	معانی ضمنی در طراحی.....
Error! Bookmark not defined.....	تمرینات.....
Error! Bookmark not defined.....	خلاصه.....
Error! Bookmark not defined.....	منابع.....
Error! Bookmark not defined.....	فصل پنجم: تحلیل آموزشی، تحلیل وظیفه یادگیری
Error! Bookmark not defined.....	مرور کلی تعیین وظیفه یادگیری.....
Error! Bookmark not defined.....	نوشتن اهداف یادگیری.....
Error! Bookmark not defined.....	تمرین A
Error! Bookmark not defined.....	تعیین انواع یادگیری.....
Error! Bookmark not defined.....	انواع پیامدهای یادگیری گانه.....
Error! Bookmark not defined.....	تمرین B
Error! Bookmark not defined.....	انجام تحلیل پردازش اطلاعات.....
Error! Bookmark not defined.....	نمونه ای از تحلیل.....
Error! Bookmark not defined.....	دانش بیانی.....
Error! Bookmark not defined.....	یادگیری مفهوم.....
Error! Bookmark not defined.....	روندها.....
Error! Bookmark not defined.....	اصول.....
Error! Bookmark not defined.....	حل مسئله حیطه خاص.....
Error! Bookmark not defined.....	راهبردهای شناختی.....
Error! Bookmark not defined.....	نگرش ها.....
Error! Bookmark not defined.....	یادگیری روانی - حرکتی.....
Error! Bookmark not defined.....	یادگیری روانی - حرکتی را در فصل ۱۵ مرور کنید.....

Error! Bookmark not defined.....	تمرین C
Error! Bookmark not defined.....	انجام تحلیل پیشنهاد
Error! Bookmark not defined.....	مثال تحلیل پیشنهاد برای مفهوم «لوزی»
Error! Bookmark not defined.....	تمرین D
Error! Bookmark not defined.....	نوشتن مقاصد یادگیری
Error! Bookmark not defined.....	اهداف یادگیری را چگونه بنویسیم
Error! Bookmark not defined.....	مثال‌های اهداف یادگیری برای انواع پیامدهای یادگیری
Error! Bookmark not defined.....	دانش بیانی
Error! Bookmark not defined.....	مفاهیم
Error! Bookmark not defined.....	اصول
Error! Bookmark not defined.....	روندها
Error! Bookmark not defined.....	حل مسئله حیطه خاص
Error! Bookmark not defined.....	راهبردهای شناختی
Error! Bookmark not defined.....	نگرش‌ها
Error! Bookmark not defined.....	مهارت‌های روانی - حرکتی
Error! Bookmark not defined.....	تمرین E
Error! Bookmark not defined.....	خلاصه
Error! Bookmark not defined.....	منابع
Error! Bookmark not defined.....	فصل ششم: سنجش یادگیری از آموزش
Error! Bookmark not defined.....	مروری بر سنجش یادگیری از آموزش
Error! Bookmark not defined.....	اهداف ارزشیابی
Error! Bookmark not defined.....	توالی فعالیت طراحی سنجش
Error! Bookmark not defined.....	اهداف و مدل‌های سنجش پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان
Error! Bookmark not defined.....	تمرین ۱: انواع سنجش
Error! Bookmark not defined.....	سنجش مهارت‌های ورودی
Error! Bookmark not defined.....	سنجش آغازین
Error! Bookmark not defined.....	سنجش پایانی

Error! Bookmark not defined..... تمرین ۲: مشخصه‌های ابزارهای سنجش خوب

Error! Bookmark not defined..... اعتبار (روایی)

Error! Bookmark not defined..... پایایی

Error! Bookmark not defined..... قابلیت کاربرد آزمون

Error! Bookmark not defined..... تناقض‌های موجود در طراحی سنجش

Error! Bookmark not defined..... تمرین ۳: انواع سنجش

Error! Bookmark not defined..... آزمون‌های عملکردی

Error! Bookmark not defined..... مشاهدات عملکرد حینکار

Error! Bookmark not defined..... شبیه‌سازیها

Error! Bookmark not defined..... آزمون‌های تشریحی

Error! Bookmark not defined..... کارپوشه

Error! Bookmark not defined..... ارزشیابی سنجش‌های عملکرد

Error! Bookmark not defined..... انواع سنجش مداد و کاغذی (کتبی)

Error! Bookmark not defined..... تمرین ۴: مشخصه‌های بخش سنجش

Error! Bookmark not defined..... ویژگیهای پاسخ سوالات بازشناسی

Error! Bookmark not defined..... ویژگیهای پاسخ سوالات بازپاسخ

Error! Bookmark not defined..... مثال

Error! Bookmark not defined..... تمرین ۵: نحوه استفاده از ابزار سنجش

Error! Bookmark not defined..... تعداد سوالات (مواد آزمون)

Error! Bookmark not defined..... مناسبت مواد آزمون

Error! Bookmark not defined..... راهنمایی‌ها

Error! Bookmark not defined..... شیوه‌های نمره‌گذاری

Error! Bookmark not defined..... ارزش موارد

Error! Bookmark not defined..... نمره قبولی یا حدنصاب

Error! Bookmark not defined..... سوالات سنجش تولیدی

Error! Bookmark not defined..... خلاصه

Error! Bookmark not defined..... مثال تکمیلی

Error! Bookmark not defined.	منابع
Error! Bookmark not defined.	بخش سوم: راهبردهای آموزشی
Error! Bookmark not defined.	فصل هفتم
Error! Bookmark not defined.	چارچوب طراحی راهبردهای آموزشی
Error! Bookmark not defined.	مروری بر اهمیت راهبرد آموزشی در طراحی آموزشی
Error! Bookmark not defined.	تمرین ۱: راهبردهای سازماندهی سطح درس
Error! Bookmark not defined.	محیط درس و یادگیری
Error! Bookmark not defined.	مقدمه
Error! Bookmark not defined.	توجه فعال
Error! Bookmark not defined.	ایجاد هدف (آگاه کردن یادگیرنده از هدف آموزشی)
Error! Bookmark not defined.	تحریک علاقه و انگیزش
Error! Bookmark not defined.	نتیجه گیری
Error! Bookmark not defined.	سنجش
Error! Bookmark not defined.	تجربه B
Error! Bookmark not defined.	جایگزین های مکان پردازش اطلاعات
Error! Bookmark not defined.	راهبردهای زایشی و حمایتی آموزش
Error! Bookmark not defined.	انواع یادگیری و راهبردهای آموزشی
Error! Bookmark not defined.	نظریه بارشناختی
Error! Bookmark not defined.	جایگزین هایی برای آموزش
Error! Bookmark not defined.	تمرین C
Error! Bookmark not defined.	خلاصه
Error! Bookmark not defined.	مثال تکمیلی
Error! Bookmark not defined.	منابع
Error! Bookmark not defined.	فصل هشتم: راهبردهای آموزش دانش بیانی
Error! Bookmark not defined.	مقدمه
Error! Bookmark not defined.	مروری بر یادگیری دانش بیانی
Error! Bookmark not defined.	فرایندهای شناختی یادگیری دانش بیانی

Error! Bookmark not defined.....	تفکر بر مبنای دانش موجود
Error! Bookmark not defined.....	شرایط حمایتگر یادگیری دانش بیانی
Error! Bookmark not defined.....	معرفی دروس دانش بیانی
Error! Bookmark not defined.....	هدفگذاری آموزشی
Error! Bookmark not defined.....	پیشنمایش درس
Error! Bookmark not defined.....	متن
Error! Bookmark not defined.....	پردازش اطلاعات
Error! Bookmark not defined.....	جلب توجه
Error! Bookmark not defined.....	بکارگیری راهبردهای یادگیری
Error! Bookmark not defined.....	تمرین
Error! Bookmark not defined.....	بازخورد
Error! Bookmark not defined.....	نتیجه گیری (خلاصه و مرور)
Error! Bookmark not defined.....	انتقال
Error! Bookmark not defined.....	انگیزش مجدد و نتیجه گیری
Error! Bookmark not defined.....	سنجش دانش بیانی
Error! Bookmark not defined.....	تمرینات
Error! Bookmark not defined.....	ارتباط دادن سازماندهی شرح و بسط
Error! Bookmark not defined.....	ارتباط دادن سازماندهی شرح و بسط
Error! Bookmark not defined.....	ارتباط دادن سازماندهی شرح و بسط
Error! Bookmark not defined.....	ارتباط دادن سازماندهی شرح و بسط
Error! Bookmark not defined.....	خلاصه
Error! Bookmark not defined.....	مثال تکمیلی
Error! Bookmark not defined.....	منابع
Error! Bookmark not defined.....	فصل نهم: راهبردهای آموزش یادگیری مفهوم
Error! Bookmark not defined.....	مروری بر یادگیری مفهوم
Error! Bookmark not defined.....	ساختها و فرایندهای شناختی در یادگیری مفهوم
Error! Bookmark not defined.....	شرایط ضروری یادگیری مفهوم

Error! Bookmark not defined.....	دو راهبرد عمومی آموزشی مفهوم.....
Error! Bookmark not defined.....	مقدمه.....
Error! Bookmark not defined.....	ایجاد هدف آموزشی.....
Error! Bookmark not defined.....	پیش نمایش درس.....
Error! Bookmark not defined.....	متن.....
Error! Bookmark not defined.....	پردازش اطلاعات و مثالها.....
Error! Bookmark not defined.....	جلب توجه.....
Error! Bookmark not defined.....	تمرین.....
Error! Bookmark not defined.....	ارزشیابی بازخورد.....
Error! Bookmark not defined.....	کاربرد راهبردهای یادگیری.....
Error! Bookmark not defined.....	نتیجه گیری (خلاصه و مرور).....
Error! Bookmark not defined.....	انتقال دانش.....
Error! Bookmark not defined.....	انگیزش مجدد و نتیجه گیری.....
Error! Bookmark not defined.....	سنجش یادگیری مفهوم.....
Error! Bookmark not defined.....	ارزشیابی بازخورد و انجام اصلاح.....
Error! Bookmark not defined.....	تمرینها.....
Error! Bookmark not defined.....	مثال درس مفهوم: هنر دکو.....
Error! Bookmark not defined.....	تحلیل تکلیف، زمینه و یادگیرندگان.....
Error! Bookmark not defined.....	تحلیل تکلیف.....
Error! Bookmark not defined.....	زمینه.....
Error! Bookmark not defined.....	یادگیرندگان.....
Error! Bookmark not defined.....	نمونه مفهومی درس: هنر دکو.....
Error! Bookmark not defined.....	ایجاد هدف آموزشی / پیش نمایش درس.....
Error! Bookmark not defined.....	متن.....
Error! Bookmark not defined.....	یادآوری دانش قبلی مرتبط.....
Error! Bookmark not defined.....	پردازش اطلاعات و مثالها (شامل شده) / جلب توجه.....
Error! Bookmark not defined.....	بکارگیری راهبردهای یادگیری.....

Error! Bookmark not defined.....تمرین و بازخورد

Error! Bookmark not defined.....نتیجه گیری

Error! Bookmark not defined.....سنجش

Error! Bookmark not defined.....خلاصه

Error! Bookmark not defined.....مثال تکمیلی

Error! Bookmark not defined.....منابع

درباره نویسندگان

پاتریشیا ال. اسمیت از اساتید ممتاز دانشگاه اکلاهما در حوزه روان‌شناسی تربیتی و تکنولوژی است. او درجه دکتری خود را از نظام آموزشی دانشگاه فلوریدا ایالات متحده آمریکا در سال ۱۹۸۲ دریافت نمود. دکتر اسمیت نویسنده دو کتاب و تعداد بی شماری مقالات مجلات، گزارش‌های فنی، بخش‌های آموزشی رایانه محور و طراحی آموزشی است و به عنوان مسئول بخش نظریه و پژوهش و یکی از اعضای هیئت مدیره آن بخش به انضمام بخش توسعه آموزشی (که در حال حاضر طراحی و توسعه نام گرفته است) و انجمن تکنولوژی و ارتباطات آموزشی خدمت کرده است. همچنین او به عنوان مسئول کنفرانس اساتید طراحی و تکنولوژی آموزشی و نیز در انجمن تحقیقات آموزشی آمریکا به عنوان مسئول گروه‌های خاص علاقمند به تکنولوژی آموزشی مشغول خدمت بوده است. عمده حوزه‌های مورد علاقه وی طراحی آموزشی به ویژه طراحی راهبردهای آموزشی، طراحی آموزش متن محور، بازخوردهای آموزشی و ارزشیابی برنامه‌های آموزشی است.

تیل من جی. راگان نیز یکی از اساتید ممتاز دانشگاه اکلاهما در حوزه روان‌شناسی تربیتی و تکنولوژی است. او درجه دکتری خود را در تکنولوژی آموزشی از دانشگاه سیراکیوز در سال ۱۹۷۰ دریافت نمود. راگان نویسنده ۵ کتاب و تعداد بی شماری مقالات، گزارش‌های فنی، فصولی در زمینه تکنولوژی آموزشی و نویسنده مجله تکنولوژی آموزشی است. او در موسسات خدمت کرده است. وی ریاست بخش نظریه-پژوهش، بخش توسعه آموزشی (که در حال حاضر به طراحی و توسعه تغییر نام داده است)، انجمن تکنولوژی و ارتباطات آموزشی، معاون انجمن بین‌المللی مبارزه با بی‌سوادی با ابزارهای دیداری کمکی و مسئول کنفرانس اساتید تکنولوژی و طراحی آموزشی را برعهده داشته است. عمده حوزه‌های مورد علاقه وی؛ تکنولوژی آموزشی با علاقمندی خاص نسبت به ویژگی‌های یادگیرندگان، مبارزه با بی‌سوادی با ابزارهای دیداری کمکی و کاربرد تکنولوژی رایانه جهت تسهیل یادگیری است.

معرفی

در بخش یکم برای مطالعه شما در زمینه طراحی آموزشی به معرفی مبانی پرداخته ایم. در فصل اول «معرفی طراحی آموزشی»؛ ایده طراحی آموزشی ارائه می‌شود. مفهوم آموزش با سایر مفاهیم مرتبط همچون تعلیم و تربیت، مهارت آموزی و تدریس مقایسه می‌شود. همچنین نگاهی به فعالیت‌های طراحان آموزشی و افرادی که به اجرای آنها در چنین مجموعه‌هایی می‌پردازند، خواهیم انداخت. بازبینی فعالیت‌ها، پیش زمینه‌ای از مجموعه‌های مختلف که این کتاب به آنها اشاره کرده است همچون مجموعه‌های گروهی از مقطع کودکستان تا دبیرستان و غیره فراهم می‌نماید. افزون بر آن امتیازات و محدودیت‌های رویکردهای طراحی آموزشی بحث شده است.

در بخش ۲ «مبانی طراحی آموزشی»؛ مروری بر مبانی فلسفی و نظریه فراهم می‌شود. دیدگاه‌های فلسفی ساختن گرایی، تجربه گرایی و واقع گرایی به انضمام فرضیات اصلی که به واسطه نویسندگان اصلی این متن مطرح شده، کشف می‌شود. همچنین نظریه‌هایی که تشکیل دهنده مبانی طراحی آموزشی به شمار می‌روند نیز مورد بحث قرار می‌گیرند که عبارتند از: نظریه‌های یادگیری رفتارگرایی، شناخت گرایی و ساختن گرایی. در پایان نیز جهت آشنایی یادگیرندگان کاربرد نظریه‌های آموزشی در کل کتاب به انضمام ذکر مثال‌های نسبتاً ساده از نظریه‌های آموزشی مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

مقدمه

این کتاب در نظر دارد به هر فردی که علاقمند به تسهیل یادگیری است، کمک نماید. ما امیدواریم که این کتاب برای افرادی که علاقمند به یادگیری آنچه که تحت عنوان گرایش به طراحی آموزشی و موارد جدید، نوآوری‌ها، غنی سازی (توسعه شناخته شده است) اند، مفید باشد. مضاف براین با نگاهی بر شماری از این مشارکت‌های ارزشمند حاصله از فعالیت‌های اخیر، دریافتیم کلیه مواردی که تحت عنوان یافته‌های جدید در این حوزه مشخص شده‌اند در حقیقت خیلی جدید نیستند و امیدواریم که پیش زمینه غنی از این طریق فراهم نماییم تا بدین وسیله اجازه تصمیم‌گیری به خوانندگان بدهیم. این کتاب بر مبنای این عقیده نگاشته شده است که طراحان علاوه بر مهارت کاربرد رویه‌ها در قالب تمارین مقبول، نیازمند مشارکت در حل مسئله از نقطه نظر تعیین مفاهیم و اصول می‌باشند. بنابراین اگرچه ما رویه‌های فراگیری را به عنوان کمک به طراحان ارائه نمودیم اما بر چارچوبی تاکید می‌نماییم که بر مبنای اصول مطرح در اغلب مدل‌ها و رویه‌ها در حوزه طراحی آموزشی ساخته می‌شود. این کتاب چارچوبی را فراهم می‌نماید که بر مبنای آن کاربران می‌توانند فرایندهای طراحی را برای استفاده در شرایط خاص سازگار نمایند. علاوه بر جوان بودن رشته تخصصی طراحی آموزشی، این رشته یک گرایش غنی را توسعه داده است. در سال‌های اخیر، نظریه و عمل مشمول در طراحی آموزشی به واسطه‌ی ایده‌ها و رویه‌هایی از نقطه نظرات مختلف غنی گشته است. به هر حال، بسیاری از افراد چه در داخل این رشته تخصصی و چه خارج از این رشته تخصصی شروع به صحبت در خصوص طراحی آموزشی نموده‌اند؛ «آیا این رشته از ایده‌های جدید تاثیر پذیرفته است و یا به عنوان یک تمرین نظامند البته با انجام پژوهش‌های ناچیز و یا حتی بدون هیچ گونه پژوهشی مطرح پایه منصفه ظهور نهاده است و یائینکه ایده‌های جدیدی را در زمینه تسهیل یادگیری خارج از این رشته تخصصی دریافت می‌نماید». تجربه ما در زمینه طراحی آموزشی حاکی از این است که این رشته به سرعت از نظر نظری غنی و به عنوان یک حوزه چالش برانگیز و ارزشمند در عمل (پژوهش) تغییر می‌کند.

ساختار کتاب

متن این کتاب در ۵ بخش اصلی سازماندهی شده است: اولین بخش؛ معرفی، مقدمه‌ای در خصوص طراحی آموزشی، مباحث فلسفی و چارچوب نظری آن فراهم می‌نماید. بخش دوم؛ تحلیل و ارزیابی که شامل فصل‌هایی در زمینه تحلیل شرایط (ارزیابی نیازها)، یادگیرندگان و وظایف یادگیری است. همچنین این بخش شامل فصلی در زمینه ارزیابی یادگیری است. بخش سوم؛ راهبردهای آموزشی است که عمدتاً با راهبردهای در سطح پایین جهت تسهیل یادگیری در ارتباط است. در این بخش فصل جداگانه‌ای برای راهبردهای هدایت‌کننده یادگیری در هشت طبقه عنوان می‌شود که عبارتند از: دانش‌بیانی، مفاهیم، اصول، رویه‌ها، حل مسئله در حوزه‌های خاص، راهبردهای شناختی، تغییر نگرش و انگیزه و مهارت‌های روانی - حرکتی. رویکردی جهت طراحی راهبردهای آموزشی که به طور تنگاتنگ با نظریه یادگیری شناختی و پژوهش‌های انجام شده در این زمینه مرتبط است نیز عنوان می‌شود که در آن نیازمندی‌های خاص شناختی، وظایف یادگیری در کنار محتوا و ویژگی‌های یادگیرنده جهت تحت تاثیر قرار دادن تصمیم‌گیری‌های آموزشی مطرح می‌شوند. فصل آخر این بخش به راهبردهایی در سطوح بالا و تلفیق یادگیری در واحدهای گسترده مطالعاتی اختصاص یافته است. بخش چهارم؛ اجرا، مدیریت و ارزشیابی. این بخش از فصلی در خصوص اجرای آموزش، مدیریت آموزش و ارزشیابی تکوینی و تراکمی آموزش تشکیل می‌شود. بخش پنجم شامل نتیجه‌گیری، پیشنهادات و یادآوری‌هایی چون پیگیری سریع و رویکردهای طراحی و اصول مقتضی تکنولوژی است. همچنین این بخش تلاشی است جهت استخراج مواردی از کل کتاب به شکل خلاصه و مشاهداتی در زمینه هدایت آتی علائق آنان در این حوزه.

تغییرات چاپ سوم

به دو فصل ۱۷ (اجرا) و ۱۸ (مدیریت آموزش) موارد جدیدی اضافه شده است. خرسندیم از اینکه قادر به ارائه مواردی باشیم که معتقدیم سبب برخورد انتقادی با این دو حوزه برای بیشتر طراحان آموزشی می‌شود. فصل جدید در بخش اجرا، پیشنهاداتی را فراهم می‌نماید که می‌تواند به طور قابل ملاحظه‌ای احتمال موفقیت آمیز بودن تلاش‌های طراحان آموزشی را افزایش دهد. این فصل شامل پیشنهاداتی در زمینه اجرای عملی است که به طور عمده بر مبنای اطلاعاتی درباره شرایط، یادگیرندگان و وظایف یادگیری ترسیم شده است و تصور می‌کنیم در آنها خوانندگان نکات اصلی و ارتباطات بدیهی تحلیل‌های آموزشی را دریافت خواهند نمود. فصل جدید مدیریت آموزش بر مفاهیم مدیریت پروژه و ابزارهای مرتبط با طراحان آموزشی در کنار مباحث مدیریت آموزشی و راهبردهای فراگیری که برنامه زمان بندی وقایع آموزشی و مکانیسم‌های انتقال این وقایع را هدایت می‌نمایند، تاکید می‌کند. کاربران چاپ‌های قبلی کتاب ممکن است کمبود ۲ بخش از جدول محتوا تحت عنوان راهبردهای انتقال و تولید را احساس کنند. این دو بخش به طور خاص مشکلاتی را در حفظ گرایش‌های جاری تا حذف آنها به طور کامل در بردارد، لذا این مطالب این بخش بروز گردیده‌اند و به منابع یادگیری مجازی ارجاع داده شده است. منابع یادگیری مجازی به آدرس ذیل "<http://www.wiley.com/college/smith>," منابع تکمیلی مفیدی در گذشته بوده که نقش و اهمیت شان نیز افزایش یافته است. همچنین فراتر از این دو بخش اضافی، سایت شامل مثال‌های تکمیلی و به روزی است. مثال‌های تکمیلی در چاپ ۱ و ۲ مثال‌هایی را در زمینه کاربرد فعالیت‌های اصلی طراحی در یک واحد درسی ارائه می‌نماید. به دنبال آن در چاپ سوم، مثال‌های تکمیلی مضاف بر مواردی که در هر بخش از حوزه‌های موضوعی و در بعد وظایف ترسیم شدند، فراهم می‌شوند. این مثال‌های تکمیلی تنها توضیحاتی را به خوانندگان در زمینه تشریح کاربرد مواردی که در این فصل‌ها عنوان می‌شوند، ارائه نمی‌نمایند، بلکه عملکرد منحصر به فردی را از ارتباطات مستمرشان با یک حوزه موضوعی و واحد درسی خاص فراهم می‌نمایند. در بیشتر بخش‌های این کتاب مواردی در زمینه مثال‌های تکمیلی ارائه شده است. ما یک واحد درسی را نیز در زمینه

عکاسی دیجیتال به عنوان یک ابزار انتقال انتخاب کردیم و امیدواریم که شما پس از علاقمندی و درک فواید آن، شرح کاربرد مفاهیم و تکنیک‌های طراحی آموزشی را دریابید. در هر بخش از این کتاب، مثال تکمیلی متن شامل رهنمودهایی در زمینه مثال و پیشنهاداتی جهت بررسی متن است. منابع یادگیری مجازی شامل مواد آموزشی هستند که ما امیدواریم برای یادگیرندگان و اساتید به یک اندازه مفید باشند. سایت شامل؛ (۱) بازخوردهایی برای کلیه تمرین‌های فصل (۲) مثال در زمینه برنامه درسی و برنامه تفصیلی واحد درسی که متن را در زمینه‌های مختلف استفاده می‌نماید (۳) فعالیت‌های یادگیری برای کاربردهای کلاسی (۴) شکل‌ها و توضیحاتی در متن به عنوان فایلی که مربی یا فراگیر می‌تواند استفاده نماید و تغییر دهد (۵) ارائه‌هایی به شکل پاورپوینت در ارتباط با بسیاری از فصل‌ها (۶) بخش‌های کمکی، که از آنها ممکن است پرینت گرفته شود و یا در رایانه‌های شخصی تان به عنوان فرم‌هایی جهت تسهیل کاربرد آنها به کار رود. (۷) اهداف مثال‌ها در سطوح مختلف یادگیری در کنار خلاصه‌ای از وقایع آموزشی در ارتباط با راهبردهای بخش‌های ۱۶-۸۸ (بخش مجازی W-۱؛ تولید رسانه ۹) بخش مجازی W-۲؛ راهبردهای انتقال (۱۰) مثال‌های پیشرفته طراحی یک واحد درسی از طریق اجرای هر یک از مراحل فرایند طراحی آموزشی و سپس کاربرد واحد درسی (۱۱) عکاسی دیجیتال، تشریح تحلیل شرایط، تحلیل یادگیرنده، تحلیل وظایف یادگیری و ارزیابی (۱۲) طراحی راهبردهای آموزشی برای هدایت آموزش با بیان دانش بیانی، یادگیری مفاهیم، یادگیری رویه، یادگیری اصل، یادگیری حل مسئله، یادگیری راهبردهای شناختی، یادگیری عاطفی، یادگیری مهارت روانی- حرکتی، طراحی در سطوح عالی (یعنی ساختار واحد درسی)، مثالی در زمینه طراحی جلسات آموزش معلم محور و طرح‌های ارزشیابی تکوینی و تراکمی.

ویژگی‌های چاپ سوم

چاپ سوم شامل ویژگی‌هایی است که به عنوان مفیدترین ویژگی‌های چاپ اول و دوم موجود بوده و در این چاپ اهمیت کاربرد آنها را توسعه داده و مواردی را که ارزش خاصی ندارند، حذف نموده که عبارتند از:

(۱) عملکرد اهداف که هر فصلی را شروع می‌نماید. این اهداف علاوه بر اینکه پیش‌زمینه و انتظارات مجموعه را فراهم می‌نماید در طراحی یک متن آموزشی عملکرد مضاعفی دارد. اهداف فصل، مثال‌هایی در زمینه روش‌های بیان مقاصد یادگیری به همراه سایر مثال‌های متن فراهم می‌نماید. بسیاری از اهداف فصل، یادگیری در سطوح بالاتر همچون اصول، رویه‌ها و حل مسئله را انعکاس می‌دهند.

(۲) مثال‌هایی از حوزه‌های متنوع همچون تجارت و صنعت از سطح کودکان تا دبیرستان. مثال‌ها در زمینه جایگاه کاربرد ابزارها و اصول طراحی در یک مجموعه که به یادگیرندگان کمک می‌نماید ارتباط و کاربرد موارد را بهتر از خواندن توضیحات صرف درک نمایند. ما تلاش‌هایی جهت ایجاد متونی غنی با مثال‌های کاربردی در مجموعه‌های متنوع و حوزه‌های موضوعی انجام داده ایم.

(۳) مثال‌های تکمیلی برای طراحی بخش‌های واحد درسی عکاسی در منابع یادگیری مجازی کتاب فراهم می‌شود. مثال‌های تکمیلی همانطور که قبلاً توصیف کردیم، مثال‌هایی هستند درباره اصول اساسی که در هر بخش ارائه شده‌اند و به تجربیاتی اشاره دارند که یادگیرندگان از مثال‌های کوتاه و متنوع در هر بخش کسب می‌نمایند. همچنین به طور گسترده از مشاهده طراحی آموزشی یک بخش که در طول کل فرایند طراحی آموزشی پدیدار می‌شود، بهره‌مند می‌شوند.

(۴) تمرین‌های هر فصل برای کمک به یادگیرندگان جهت تعامل فعال با مواد آموزشی است و فرصت‌هایی را برای هر فراگیر جهت کنترل یادگیری شان فراهم می‌نماید تا همانطور که آنها از طریق فصل‌ها پیش می‌روند، مفاهیم تثبیت شوند. اغلب تمرین‌ها شامل تمرین رویه‌ها و کاربرد اصولی هستند که در کتاب بحث مورد بحث قرار گرفتند. جهت استفاده از این کتاب در تدریس کلاس مان ما امتحاناتی را در زمینه

جزئیات آیت‌ها مبنا قرار دادیم که این تمرین‌ها از آنها استخراج و به فراگیران مان ارائه شده‌اند (مدل پاسخ به این تمرین‌ها در منابع یادگیری مجازی که قبلاً" بحث شدند، فراهم می‌شوند).

۵) خلاصه فصل‌های ترسیمی (گرافیکی) انتهای هر فصل قرار دارند، اگرچه بعضی از آنها ترسیمی تر از مابقی هستند، اما هر یک از آنها می‌توانند با خلاصه سازی از طریق یک جدول و یا بهبود ارائه به شکل ترسیمی کمک کننده باشند.

۶) منابع و مراجع، اطلاعات توسعه یافته هستند. این بخش منابع به کار رفته در کل کتاب و تعداد کمی از منابع مفیدی که ارائه نشده‌اند را در برمی‌گیرد. بخش منابع از نظر حوزه مورد پوشش وسیع و شامل موارد ذیل است: گزارش‌های پژوهشی، مرور ادبیات، گزارش‌های تکنیکی و کتاب‌هایی در حوزه‌های نظری و کاربردی.

۷) دسترسی به ساختارهایی همچون نمایه‌های مولف و موضوعی، توضیحات گسترده، کاربرد دقیق ساختارهای روشن طراحی حروف همچون کاربرد عنوان، توپر کردن و مُورب و بالاخره ارجاعات درون متنی که همگی برای کمک به هدایت کاربران و کاربرد کتاب نه تنها به عنوان یک متن، بلکه به عنوان یک منبع برای افراد متخصص به کار گرفته می‌شود.

تقدیر و تشکر

ما مایلیم از همکاران علمی خود قدردانی نماییم. به طور ویژه مدیون دانشگاه آکلاهما در رشته تکنولوژی آموزشی و برنامه‌های روان‌شناسی، اساتید گروه تکنولوژی و طراحی آموزشی، انجمن تکنولوژی و ارتباطات آموزشی، انجمن تحقیقات آموزشی آمریکا و انجمن بین‌المللی مبارزه با بی‌سوادی به کمک ابزارهای دیداری می‌باشیم. مخصوصاً اینکه ما بایستی از باربارا گرین، ری میلرو تری دیباکر، کسانی که به ایده‌های ما گوش و کتاب‌هایی را برای آموزش ما فراهم و بخش‌هایی از این کتاب را نقد نمودند، تشکر نماییم. همچنین از آمی برادشاو و ... به خاطر کمک و دوستی شان تشکر می‌نماییم. به طور ویژه از پاتریکیا هاردن، که مضاف بر نگارش فصل جدید مدیریت (فصل ۱۸) مشارکت قابل توجهی در این چاپ (چاپ سوم) داشت، تشکر و سپاسگزاری می‌نماییم. همچنین ما مرهون تلاش‌های اساتید و همکاران پیشین جهت مساعدت‌های پژوهشی شان در این حوزه به ویژه بریگز، دیک، گانیه، کلر و ویگر هستیم. بعد از نگارش این کتاب، ما به طور مبسوط‌تر دریافتیم که بر شانه‌های پیشکسوتان مان ایستاده‌ایم. بخاطر مساعدت‌هایی که فراگیران مان برای یادگیری انجام دادند، سپاسگزاری‌ایم. پرسش‌های متفکرانه فراگیران مان را در باب کلیه موقعیت‌هایی که تدریس کرده‌ایم، پیش‌بینی نمودیم و بازخوردهای تکوینی به شکل‌های مختلف در کل کتاب برای فراگیران مان از کلاس‌های پرجمعیت، توسعه داده‌ایم. باید به طور ویژه کسانی را که برای ما بازخوردهای نوشتاری مشروحی در کل سال تحصیلی فراهم کردند، مدنظر قرار دهیم. یکی از فراگیران در طراحی آموزشی دانشگاه سیراکیوز و برنامه‌های توسعه و ارزشیابی در بازمینی آموزش مثال‌های حل مسئله جهت آماده نمودن آنها برای قران ۲۱ در آغاز برنامه نویسی جاوا مشارکت داشته است. از شما پتی نیز تشکر می‌نماییم (که بسیاری آنرا پاتریشیاس صدا می‌کنند در صورتیکه او پاتریشیا تی. راگان است). ما از زحمات و پیشنهادات روشن‌گرانه و خردمندانه تجدید نظر کنندگان مان همچون ... متشکریم. در آخر ما از راهنمایی‌ها و توجهات دقیق شما به نسخه‌های دستی مان که به واسطه تیم نویسندگان و ویراستاران مان ... تهیه شده، سپاسگزاری‌ایم.

پیشگفتار مترجمان

کتاب حاضر ضمن مروری بر مبانی نظری طراحی آموزشی، مزایا و محدودیت‌های آن، ویژگی‌های طراحان مبتدی و ^{خبره} و ^{واژگان} پر کاربرد این حوزه به شرح مبانی فلسفی طراحی آموزشی پرداخته است، در آغاز واژگان مطرح در مدل‌های طراحی آموزشی به دقت تشریح شده است، و از آن به عنوان یک رشته مستقل یاد شده است. در ادامه مبحث تحلیل و ارزیابی در زمینه تحلیل شرایط (ارزیابی نیازها)، یادگیرندگان و وظایف یادگیری مورد بحث قرار گرفته است. در بخش سوم راهبردهای آموزشی، راهبردهای هدایت‌کننده یادگیری در هشت طبقه عنوان می‌شود که عبارتند از: دانش‌بیانی، مفاهیم، اصول، رویه‌ها، حل مسئله در حوزه‌های خاص، راهبردهای شناختی، تغییر نگرش و انگیزه و مهارت‌های روانی - حرکتی.

در پایان از جناب آقای میرحسینی و سرکار خانم منیره حسینی که ما را در چاپ این کتاب یاری نمودند صمیمانه سپاسگزاری می‌نماییم.

سونیا موسی رمضانی و همکاران

تابستان ۱۳۹۶

Sonia.ramezani@gmail.com